

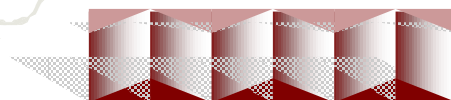
ژماره و 11 ی ساله و يهره مې

هۆرامان

گۆقارو هۆرامانی گۆقاریوه گشتین
و مانگی جاری سهر و توره و نینته نیتی بهر مشق

دهسه و نوو یسه را هۆرامانی بهر شکهرو

ووتاری ژماره ی

لاپه ره	نویسه ر	بلیه ت
	دهسته نوویسه را	به یاننامه و ئه رمه رزیای
3	ئاسو کوچه ر	راپورتو فیستقالو هورامانی
5	ئاسو بیاره یی	گلوبالیزم
6	هه ورامان، سوید	نویسته ی به زوانو ویت
7	هه ورامان عه لی توفیق	گرنگی نویسته ی به زمانو هه ورامی
8	ئه رده لان عه بدولا	نه قشبه ندیوی کافر
9	هورامان ئون لاین	ولآتو تو ئینه ن
11	هه ورامان عبدالرحمان	روشناییو سهرو واژه و سیاسه تی ..

به یاننامه و ئه رمه رزناو دهسه و نویسه را هورامانی

ناوچه و هورامانی بیسه قه لپوه به هیزی، نه تنیا میژو و گه له که یما، به لکوو فه ره ننگ و هونه ره که یچش پاریزنان. گرد کاتیوه رولوو موزه خانیوه نیشتمانیش بیهن و تاوانش کولتورو ره سه نوو نه ته وه که یما پاریزنونه. زوان و ئه ده بی هورامی، کونترین شیوازیوه ن که به کوردی به نه ش نویسیان. به داخو ئانا په ی سه د سالیوه ملوکه به ته مامی جه ویر بریانو. جا پوکه ی ئیمه پیسه کومه لپوو جه نویسه را و روشنویرا هورامانی، به هیز که رده ی و رزگار که رده ی ئی قه لا گوره کولتوریی به ئه رکیوه پیروزو سه رشانو ویما مزانمی. ئیمه بیسه (دهسه نویسه را هورامانی) جه راو ئی ئامانجاوه، هو ل مده میی تا خزمه تو گه له که یما که رمی:

- تا ئی زوانه چنوه زیاته ر په راویز نه کریو هو ل مده میی تا دیسانو زوانی هورامی، جه ناوچه و هورامانی نه کریوه به زوانی ئه ده بی و نویسته ی فه رمی.
 - پاریزنای گردوو ئا ده قه میژووی و ئه ده بی که به زوانی هورامی نویسیانی.
 - ئی ده سه چه نی هو ل دای په ی وه لی به رده ی زوانی هورامی، هه ر پاسا هو ل مدو تا گیانیوی تازه یچ وید پا ده قه کونا که به زوانی هورامی نویسیانی.
 - ئی ده سه هو ل مدو تا گردوو نویسه را هورامانی، چ کوردستانه نه یان هه ندرانه نه، به بی ته ماشا که رده ی ویر و په ی لوی ئایدیولوژی و ئایینیشا، چی ری که خراوه نه گلیویشا که رو وه.
 - ئی ده سه گرد کاتیوه پشتیوانی جه کیش هه مه جوره کا خه لکوو هورامانی که رو نه.
 - گو فاریوه مانگانه و فره جوره، به نامی (هورامانی)، به زوانی هورامی به ر که رو.
 - ئی ده سه هو ل مدو تا چه نی ری که خراوه پیشه بییه کا ته ری هه ر چوار پارچه و کوردستانی، جه خه باتوو رزگاریخوازانو گه له که یمانه به شداری که رو.
 - ئی ده سه هه رده م جه مافه کا مروقی، ژه نا و زارولا به رگری که ر و (گروه ختیوه ییش) دزوو گه نده لی و نا به رابه ری کرداره نا مروقانه کا هه لویت وه رگیرو.
- جا پوکه ی جه گردوو نویسه را و روشنویرا هورامانی داوا که رمینه تا یار دیما بدا و به شداری ئی پروژه یه که را.

26-06-2008

دهسه و نویسه را هورامانی

ئاسو بیاره یی

assobyari@yahoo.com

ئهر دملان عه بدولا

ardellen4@yahoo.de

هه ورامان عه لی توفیق

berzi-san@web.de

جه لیلی عه باسی

pirshaliar@yahoo.com

سەر نچيک له سەر فيستقالي کلتوري ههورامان

ناسۆ کۆچەر (بیارهیی)
2008/6/15 ههورامان/ باشووری
کوردستان

سهرهتا من نامه ویت زۆر بهتیر و
تهسهلی له سهر ئهم بایهته بدویم ، بهلگه ئهمه ویت سهرنجی
خۆم له سهر ئهم فيستقاله بدهم.

روژی ههینی (2008/5/30) یهكهمین فيستقالي کلتوري
ههورامان له لایهن(مطلبندی روشنبیری ههورامان)وه
له دهقهری ههورامن له هاوینه ههوارى (ئهممه ناوا)
ساز کرا. لهم فيستقاله دا دهیان ههزار کس له خهلكی دهقهری
ههورامان و میوانه بهریزهکان نامله بوون و چهندن
نمایشی تایهت به کلتورو میژووی ههورامان له بواره
جیاجیا کندا پيشکەش کران.
بۆ ئهوهی بایهته کسان به کورتی بیت له چهند بواریکدا
سهرنج له فيستقاله که نه دهین:-

به شیوهیهکی گشتی:

1- فيستقاله که زۆر باش بو، ههنگاویکی بویرانه و میژووی
بوو، مطلبندی روشنبیری ههورامان و ئهوه لایهن و
کسایهتی و روشنبیره بهریزهش که ههول و
مادووبوونیان ههبووه بۆ بهناکام گهیندنی ئهم پرۆژهیه
شایلی ریزو دهست خۆشی لیکرین، بهتایهتی ئهوه
بهریزهانی که کومهکی دلاریان بهخشیوه ههقه
له یادنه کرین. چونکه ئهم فيستقاله سهرهتا ههنگاوی یهکهمه
بۆ زیندو راگرتی میژوو و کلتوری ناوچهی ههورامان
وهک دیالکتیکی رهنهستی نهتهوهی کورد.
لایهنه ئیجابیهکان:

1- ههولیکه بۆ دۆزینهوهی سیمما شارستانی وون بووه له یاد
کراوهکلی دهقهری ههورامان، که گرنگترین دیاردهی
میژووی ناوچهی ههورامان (پشت بهخۆ بهستن) بووه،
وله له سهر پنی خۆ وهستان، که له راستیدا جیگای خۆیهتی
کهیمه ئهوه دیاردیه له میژوو ماندا له بیر نهکین و
بهتهوهکلی دونیای بگهیهن کهورد له سهردهمه
میژووییهکاندا توانیوهتی له بواره جیاوازهکلی ژیا نیدا پشت
بهخۆی بیهسنیت و پبویستی به هاوردی دهرهکی نه بیت.

2- ههنگاویکه بۆ ئاشناکردنی نهوهی نویی
ههورامان و غهیری کورد بهتایهت مه ندییه کلتوری و
میژووییهکانی ناوچهی ههورامان.

3- سه رهتا یهکی زۆر گرنگه بۆ دروستکردنی په یوه ندییهکی
به هیزی کلتوری له نیوان روشنبیرانی ههوراملی عیراق و
ههوراملی ئیراندا.

4- زهنگیکه بۆ بهرپرستی حکومهتی کوردی، بۆ ئهوهی
دهقهری ههورامانیا ن بیرنه چیتهمه که به شیکي گرنگی
میژوو و شلستانی هت و کلتورو روشنبیری کوردی

پیکه هینیت، له هه مان کاتدا نوچه یهکی زۆر گرنگ بووه بۆ
پشتیوانی له شورشیه رزگاریخوازهکلی گهلی کورد، که چی
نیستاکه وهک پبویست ناوری لینه دراوتهوه وه له ناست
گرنگی نوچه که دا خزمهتگوزاری بۆ نه کراوه.

5- ههنگاویکه بۆ دروستکردنی گهلی
برایهتی و هاوکاری له نیوان رۆلهکلی دهقهری ههورامان
به جیاوازی بهر و بوچوون و جیاوازی چینی کومه لایه تییه وه.
که نه مهش بهروونی له وهدا دهرده که ویت که ههورامیهکان
به دیان ههزار نۆلاره دهیان ملۆن دیناریان بهخشیوه
به لێزنهی بالای فيستقال بۆ بهریوه بردنی ئهم فيستقاله.

6- سه رهتیه که بۆ
کۆکردنهوهی ئهوه
شئومه که میژووی
و کلتورینهی
که مۆن
له ههوراماندا
به کار هیتراون، بۆ
ئهوهی له ناینده دا
له مۆزه خانه یه که دا
پیاریزرین،
که نه مهش ئهرکی
حکومهتی کوردییه
که مۆزه خانه یهکی
تایهت به دهقهری

ههورامان له ناوچه که دا بکاته وه.

7- وه بیر هینانه وه یه که بۆ ههورامیهکان و بۆ
حکومهتی کوردیش، که دهقهری ههورامان له رابردو دا
مطلبندیکی گرنگی زانست و زانیاری و نه دهب و
روشنبیری بووه له کوردستان و گرنگی خۆشی
له رۆژ هه لاتی نهر استدا هه بووه، بۆیه پبویسته حکومهتی
ههریم بیر له دامه زرانندی زانکۆ یان په یملگا یان هه ندیک
کۆلیژی تایه تهمندو پبویست به ناوچه که بکته وه بۆ ئه وهی
ئهو رۆله میژووییه بۆ یه کیک له ناوچهکانی کوردستان
بگه ریته وه.

لایهنه سلبيهکان:

1- خه کرا ئهوه بۆ نه یه له ناوچه یهکی فراواندا نه نجام بدریت،
چونکه شوینه که می زۆر تهنگ و بچوک بوو له چاو زۆری
و قهره باغی میوانه بهریزهکان، له گه ل ئه وه شدا جوانی و
ئاوه وهی دهقهری ئهممه دلواش فه رامۆش ناکه ین، به لام
شوینه که تهنگ بوو.

2- خه بوا یه زیاترینی روشنبیران و نو سه ران و که سلیه تییه
ههورامیهکان به غامه له لایهن لێزنهی بالا یاخود لێزنه
فه رعه کانه وه بگه یشت بکرین، که نه توانم بلیم زۆریک
له روشنبیران و نو سه ران و که سلیه تی ههورامی
له شوینه کلی دهره وهی ههورامان و ههریم ناگدار نه بوون
و که سیش بگه یشتی نه کردوون، نه گه ر زیاترین که س
ناگدار بوونایه وه ئه وه که سه نهش بگه یشت بکرانایه ئه وه
فيستقاله که باشترو رهنگینتر ده بوو و ئهرکیش له سهر ئه وه

له دیر زه مانیشه وه دهمارگیری خیلکی له ناو ههورامیه کاندایا
 نه بووه یاخود نه گهر هه ندیک جارو له چهند شوینیکدا
 هه بووبیت زور لاواز بووه.

... له کۆتاییدا دهستخۆشی له ههموو نهو کەسلنه دهکەم کەبە
 وشەیهک یان بەدینارو دۆلاریک یاخود بەنمایشیک یلخود
 بەبەشداری کردنیان وهک میوانیک یان بینەرک بەشداریان
 لهم فیستقاله کردوه، هیچ کاریکیش بی کەم و کورتی و
 ناتەواوی نابیت، هیولارم فیستقالهکانی داهاوو چاکتر و
 باشترین و دلنیاشم هه مرکه سیک چهند بوونی هه بیتهش
 رۆلی ده بیته له وفیستقاله دا نیتر نه گهر نه مرۆبیت یان
 سه بهنی هه نه بیته....!!

ناسۆ کۆچەر (بیاره بی)
 15-6-2008 هاوینه ههوارو نه حمەد ناوایی/ باشوورو
 کوردستی

بهریزانه که متر ده بووه وه که قورسلی نیشه که له سه ره
 شانیان بوو.

3 له پواری کارگیری و لیژنه کارگیریه کاندایا، لاوازییهک
 هه بوو له گه له نه و هه شدا که هیچ کاریک بی کەم و کورتی
 نابیت، به لام نه کرا کومەلیک لیژنه ی فەرعی زیاتر دروست
 بکریت و نه توانرا ژماره یهکی زیاتر کەسی شیواو بخرینه
 ناو لیژنه کانه وه بۆ نه وه ی بهریوهر دنه که سه ره که وتوو ترو
 جوانتر بیت.

4 پیویست بوو وهک ریزلینانیک بۆ نهو بهریزانه ی وهک
 کەسایهتی یاخود لایهنی سیاسی که هاوکاری داراییان
 پیشکه ش کردوه، ناوه کانیان و بری هاوکاریه کانیان
 رلیگه یه نرایه بۆ نامده بووان، نیتر به هه مر میکانیزمیک بیت،
 چونکه نهوانه شلیننی سوپاس کرنن له لایه ن خه لکی
 هه ورامله وه وه هاندریکیش به بۆ کەس و لایه نی توو بۆ
 جاری داهاوو.

5 نه توانرا زه مینه سازی بکریت به فەرعی له لایه ن
 حکوماتی هه ری می کوردستانه وه بگه یشتنی کومەله
 رۆشنیرو نووسه رو هه نه مر مندو که ساییه یهکی هه ورامانی
 کوردستی ئیران بکریت، بۆ ده وله مندتر کرنی
 فیستقاله که، نه گهر چی نمایشه کانی خۆیانیان له ژیر
 هه ر ناو ونیشانیکدا پیشکه ش بکردایه.

6 زور دهستخۆشی له لیژنه ی بالاو لیژنه کی بهریوهر دنی
 فیستقاله کهم، به لام پیویسته هیچ که سیکان لی زیاده نه بیت
 و بتوانن سوود له توانا و به هره له هه توویه جیاوژه کان
 و مر بگرن.

7 پیویست بوو زور به جدی و بهروونتر لیژنه ی بالا نهو
 پیمانه به ده سه لات و به خه لکی کوردستان بگه یه نیت، که نه م
 فیستقاله هیچ بهرزه وه ندییه کی سیاسی و عه شلیه ری
 له پشتیوه نییه و ته نه خزمه تیکه به کلتوری ههورامان وهک
 دیالیکتیکی گرنگی کوردی. چونکه ههورامان عه شیره ت
 نیه و له عه شیره ت گه وره تره وه چهن دین عه شیره تی له خۆ
 گرتوه، ههورامان دیالیکتیکی ره سه ن و سه ره کی کور دییه،

پيناسه و گلوباليزمى

ناسو بياره يي

گلوباليزم نا هيزنه كه سنوور و نه تهوهكا مهزاتو و تيكلمتيوه ههمه چهشن دلى ميللمتانه دروست كهرو . بهكار ناماي يا پيدا بيهي چهمكو گلوباليزم گيلووه پهي سله و 1966 جه گوزارو American Journal of Sociology . بهر كهوتهي ئي چهمهكيه جه كوملتي روداوي سهرچاوهشا گرت، چايشا و مر اي و لاتيه كومونيستهكا جه سالهكا 1990، نهماي رزيمو نابارتايي جه باشوورو نافرېكاي، وراي ديورلو بهرليزي، داگيركردو كوئيتي و جهنگو بالكني و بوسنيهي. ههر پاسه ترساي گردو جيهلتي پهي پيس بيهي كهش و ههواي. ئي كوملته هوكار ئي پاسهش كهت كه نهخشمو جيهلتي و پيوهندي بهين و لاتا و گه لا فاريو.

جرا پيناسه وولاتي نلته بي نيشيا كه سنووريوه بيهي، بهلام نارو به هو گلوباليزميو نا سنووره كال بيهنو و جيهان به يارمعتي شورش و تهكنه لوزيليو گولانه بيهنو. كات و ياگا هيچ كيشه دروست مهكرو نهگير مرؤف گرهكش بوو پهي نمونهي پيوهندي كهسئوه كهرو جه نهامريكا يان نوستراليا. كهواته گلوباليزم و اتاش نلته نهامعتي و اتا يان كورت كهرده يوه دوروي و ياگي جيهلتهنه، يان نهمعتي مناو لوكلهوه، مرؤف ناوو پيوهندي به گره كوچيوه جيهلتي كهرو.

بونهو پرؤسهو گلوباليزميو ميللمتكي كاريجهري يهكسهر يشا ههن سهرو ههنترينيو واته سهرو يوئو. گلوباليزم پرؤسيوه كومه لايهتئين كه هوشيارى مدو به گرد و خلكي كه جيهان هينو گرديا، نهك تهنها پهي تاقيوه يان نهتمويوه تايهتئي.

پرؤسه و گلوباليزمى پيسه ههر پرؤسيوه تهري لايهني نهريني و نهرينيش ههني. لايهنه نهرينيه كيش نانيني كه شيوه پيوهندي ميللمتا فارو، تيكه لاو ميللمتا زياتر كهرو، فهرهنگهكا زياتر به يهكتر ناشان كهرو، كلتور يوه هاوبهش به يه نشانه دروست كهرو...

لايهني خراب نانانن، كه كهلتور و فهرهنگه لاوازهكي و مره و مره كلتي باوهو مهننا، كلتوره به هيزهكي، پهي نمونهي كلتورو نهروپاي و نهامريكاي زياتر دمهسلات پيدا كهرونه. جه لايهني و نهروپاي به ههمان شيوه، نا كومپانيه كه به هيزيني تاوا دمهسلاتي فرمشا بوو چا وولاته كه گرهكشا بو.

سهبرو نانهي كه گلوباليزم لايهني نهگهتيفي و نهرينيش ههني، بهلام پرؤسهو مؤديرنيزم و ديموكراتي نازادي به هيزتر كهرو. نا ميللمتكي كه جارا نهتاويني داواو نازادي و يشا كهرا ناراو به ناشكرا و بي ترس تاوا داواو مافو و يشا كهرا. ناوولاتي كه ديكتاتورشا بي نارو مهتاوا پيسه

سالا دريژه به چهوسانهوه بدا. نا فهرهنگي پهي نمونه فهرهنگو هورامي كه خهريكا دلينه بلو، بونه گلوباليزميو و شورشو ئيتهرنتنو كر يو رزگار كر يو.

ئي باسه جه كتبيوو هاو نيشتملي بيهي جه جيهان و گلوباليزميهنه لاپره 137 تا 139 وهرگيريان

Delanty, G (2002). *Medborgarskap i globaliseringens tid*. Lund: Studentlitteratur

نوېسته ي به زقاتوو ویت ..

هورامان عبدلولو حملن

2008/06/05

سوید/لوند

جغتاريخو مرؤفهكانه، گرد زقانيو

كهروسيهني و پيدا بيهن دلي پرؤسيوه نهريديهني و ماويوي فرمچش تهيكردن تا تاو ياگيفو لهنگه گيرو. چا لهنگه گرتيه چه نهديسان ماويوي ترش گوزهرنان تا تاو لاش نوقره گيرو و برفو، نا ايچ پا ماني كهنا زفانه به كارناوريان جه لاو خودو نهتمه كه يو. دماچار جه دهر نه جامو كيشمه كيشو مرؤفه كاوه و تننو نيزي بنيهشا بريدو چا زوانا پوكيننو بريدو چا مهنيني. هوكلو نلتيشا كه مهنيني، پيا تاو و لچو به هيبزي زوانهكي بيهن، ئيتر ئي هيزه يا هيزو ركهزو زوانهكي بيهن يان هيزو دمهسلاتو ساحيب زواني بيهن. نا زقانيه كه نه مهنيو سهره شا دلينه شي، زهمنه ي هاريو نامو نيشلشا كمبي. بهلام نانيچه كه مهنني كوتي دسو خودو نهتمه و كاو، نهتمه كيچ كه رده نشا كارو كه زوانه كيشابه زينه ي مهنوه. فرمو جرا به هوكلو گوشه گير بيهي ياگيفو، نهتمويو زوانه كيش پاريزيان و مهننو، فره جاريچ نهتمه وكي گوشه گيري نه بيهي بهلام چونكه به هيزو دمهسلاتاري بيهي ئيتر زوانه كه شامه مهننو ناسته نشا دلينه پيشو. جا فره جاريچ ئي هيزو دمهسلات خورش نه بيهن و به شو نانه يشه نه كه ردهن كه پاريزگاري زوانه كي كهرو، چون نه شيئ ناگليو زانلي پالشنه بيهي. ننا نه گره پاسه بيهي نا ايچ ههر دلينه شي. زانلي و داناييه كه پهي نانيه بيهن كه تاو به نقيسته ي پا زقانيه نا زقانيه جه فوتي اي نه جات بو. فره جاري پاسه بيهن نوېسته يچ پا زقانيه ديسان بيكلك بيهن،

چونکه ئه گهر گروپو یان دهسیو تهر بههیز تهری نامیبیا نا نتهوه شا بهویشو، نوسته و، زوانشو دلینه بهردن.

زقانو و هۆرامی جهتاریخه نه لاپهری فریش نهخشینی، ههم پسه زقانی نیداری و ههم پسزقانی نهدهی. ههر جه سهردهموو ساسانیه کافه گیرهش ههتا سهردهموو نهده لانیه کانی زقلهبره قیقی فرهش بیهن و ویش سهردهموو زقانه کانی زانان. خاکی بیگانه گهر گهرکش بیهو پخشانه، شیعره، یان ههر نویستیو نویسو نامان لای زانا هۆرامیه کانی ولینه ویش فیو زقانو هۆرامی کهردن ئینجا تاقتش شیعریان ههر نویستیوتره بنقیسو.

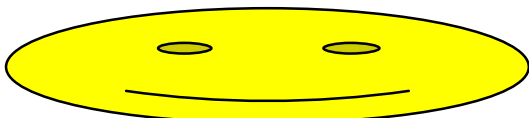
تهماشه و مولهوی که ره بهر چه لاک هۆرامی نیا، تماشه و مه لای جهباری که ره مهده ورو بهرو که کوکیو نامان پهی هۆرامانی ئینجا تاقتش شیعری بنویسو. که هۆرامانو که کوک فرجه ره و جوگرافیاو جهوتریو دورینی. فره و داشمه ندها باسو ئانه که ره کزقانو هۆرامی ریشهش ئینا دلی نایستو زمرده شتی نه. ره سه نایه تی ئی زقانیه چاگه بهر گنو که ههتا بلیه ره قو لای تاریخی قهیمیه تر مرمتو. با وجود نا گردو چه ره سه ریا که نامینی ملسه ره به لام ههر بهزینتهی مهنتو دلی مردمو هۆرامانی نه. هۆکاری فریزی سهرو ئانه که چه چی ئی زوانه پیسه مهنتو؟ چانیشا، هۆکارو کوچنه که ره دی هۆرامیه کانی بیهن پهی یاکاته ری و، نهوه مه نه یی شا دلی قله مره و هۆرامانی ویشه نه، ئینه که ره پله یه هۆکاری جوگرافیاو لایوری دوری بالاش بیهن پهی مه نه یو زوانی هۆرامی. هۆکاریوتره که ئی زوانه مه نه یی نه تا ویش قوتش بدو ئانه بیهن که زوانی هۆرامی زوانی بیهن ره گزه که شه فر به هیز بیهن. فره و جارای زقله پیسه باسما که رد پسو زقانی نیداری جهتاریخه مه نده انداریش کهردن، چلامای بیهن زقانو نهدهی. که واته کریو پیا ولجو جه گرد زمانیوه نه وه جه گرد شه راییه نه وه ز عمو زقلو هۆرامی جهناری فرخواستهر بیهن .

به لام بهداخو چی چه ره تازمه خه ریکا نا شه و قو ههراو پهولاری ئیشه نه مه نه و هروو به کزی ملو. ههلبهت ئینه چه بریو فلکه ری سیاسی و کومه لایه تی و روشنویری دورو ویشا هه نسا. وهختیوه شاعیرکی و طی چه رخو مودیرنه ی شیعری عیشقو عیرقلی نویسی زقلو هۆرامیو شیعری هۆرامی فره بره وه بیهی. دماجار که چه رخو مودیرنه ی ویش نیشانه و مردم ههستو ناسیونالیستی زه نده نه یی گره، ئیتر عیشقو عیرقان که مقلتهر دلی سینه شاعیره کانی و طی مودیرنه یه نه یی نه من، ئیتر جمناو ئیلهامو شیعرنویسته ی جیای عیشقی بیهه هیزو ههستو ناسیونالیستی. پهی نمونه ی که وهختیو باسو سهیدیو، موله یو، بیسارانو، مهحو یو، وه لیدیوانه ی هند که رمی ته ماشه که رمی عیشقو سینه شه بیهن. به لام که پیا مینه یی دلی چه رخو مودیرنه ی نا عیشقه پاکه ئیتر سینه نه مه نه و ههستو شیعری نویسته ی جه مودیرنه یه وه ههستو ناسیونالیستی دماجار ئیتر سینه نه مزپوره مه یو دلی سه ره ی، تاومی دلی در بازو نالیه نا بنیه مینه دلی چه رخو مودیرنه ی که ئیتر ئیشقو

عیرقان و ته سه وف سینه و شاعیرا ئی چه رخو مودیرنه یه نه گمبی. جیتی عیشقه پاکه که وه موله وی و مه حوی په ی خولیو، راو ته سه وفی، ههستو نه ته وایه تی دلی سه ره و شاعیره کانی چه رخو مودیرنه یه نه یی گیش گیرتوبی به مودیل، دماجار چه که جموجولو کوردایه تی جودش نه سا، عیشق پی به عیشقو نه ته وایه تی کوردی. به هۆکارو ههستو ناسیونالیستی کوردی نوسه رو شاعیرو روشنفکرو گردینکه ته کومه لایه نه یه کانی ته نسیری قه نه کریا قه نه لعه دشا

که به داخو هه میشه پا زقانیه نه یی نه ش که تازه گه ری ناسیونالیستی ناردنه نه مه نده ان، نوسه رو شاعیرو هۆرامانی زقانه که وه ویشا وستشا که نارو به زقانیتر نویسی هه ره پاسه قینه ی که نه و نه چه نی بیهن عده ت دلیمه که ره ژنلی و کتیبه ی و قه لا کریا کوریه کی فره تر نه یی به (زقانی) حاکم که دهسه لاتش هه ن منقیسا. پیشوه زقانی هۆرامی پشتگو شفریا و هه ره مانه ش به شیویو که ره ک (نویست) په نه نه کریا، په ی گرد لایو چه رو شنا هه ره زقانیو به کار نه یو چه به نقیسه ی چه به قسه که ره دی دیتر نا زقانیه یه اش یه اش گو گیلله لا، زقانیو چه نه من هه ن که ره ئانه یه نه ته یو، یل نه تنیکو، یان گروپیو موعیه ن دلی نه مشو. چونکه که سایه تی و ناسنامه و گرد نه ته ویو تا وهختیو مه نو که زقانه که شه زینه ن. خو چه گه نه هه ره که شه زقانو ویش به کار بارو بریق نیمتازی خاسی چه هورگیرو. یوشا نه نه مافیقی سونه تیش به گا ئافرمن، یوته ره چه شا شه ره فیقا په ی نا تاکیه که پا زقانو ویشه منقیسو و ههم وهفادریو چه په ی نه وه کانی، یان جیلو دمی هورگیرا نا زقانیه.

به په ی لقاو من، مدام نارو که شوو هه قیقی (نیمو کراتی) هه ن جه کوردستانه نه، مشوم روشنفکروو هۆرامانی نا ته لیسمی مارو، په ی ئینه یه هانده ریف بو په ی نه سللی تازو هۆرامی، تا دهس بدا قله م و به زقان و ویشا بنقیسا هه تا زقانه که ییسا جه نه مه نه یی زرگار که راو پسه جارا بیقه سه رو کاغزی و جه میدان و نه ده بو روشنویریو سیاسیته نه هه ره پیسه نوانو و طیش بناقو نیسان میدان داری که ره. چون شه خسیه تو گرد قوم و نه ژاد و میله تیقی ئینا پا زقانیشو که قسیدش په نه که ره، که ویش پا زقانیه مه شناسو به خاکی ته ری، پۆکه ی نیمه ی هۆرامیزقان مشوم نا شه ره قیه ده یمی ویم و دهس که رمی به نویسته ی و وی ریکوسته ی گروپ گروپی و پلان نه ره نیای په ی خزمه تو زقانه که ییما تا نازمی چی زه مانه و عوله مه ی نه زوانه که ما چه پلوش کریو، هه تا وه که به زینه ی مه نو قه. به ی دی ! با به هۆرامیانه بنقیسی چونکه که سه شاعیر فرماقو (به زقانو وی نویسته ی ریزو وی گرتیا).

وهختیوی جه رازه کیش تمامیا ، فرۆ تهله به کیش جه ژورره کهنا ده سشاکهرد به خوای . یۆ جه تهله به کاش به خوۆ هورستۆ و لاش .

_ ماموستا به راستی کابریوی همر بیهن .
_ من نهرانم جه ئه ندنو و سیاش ، خه لکی نه خه شبندی هه نی . (کناچیوه به سه سر سورمانۆ و اتش) .

وه لئ کورپیوی گهنج ، که دهمو چه مش ئیریوی فره ش چنه واری . گردو لاشیش قین و تور به یه بی . به ساریۆ ، و اتش .

_ ماموساتوو مشۆ شانازی که ری به نه خه شبندیۆ ، ته ماشه که ری کابرا چونکه نه خه شبندی بیه نی ، چن ریوش گرت هنی . که چی کاتیو و اتنعت مارکسیله ، تور به یه نو و ازش ئارده نی چنه .

_ من مه به ستم ته نها ئله بی ، که باسوو کاریگری ئیینی سه رو که سایه تی مرۆ قیتا پی که روونه . (ماموسا به هینی وه لأمۆ ته له به نیسلا می کیش داوه) .

ماموسا جه مال ، ماویوی فره ن ماموسان چه کولیزۆ ئدایی جه هۆ لیر . ده موچه میوی باریک وره شتاله ش ئیناۆ . جه چه مه گولانه کیشۆ ، روونکیوی فرۆ زانستی وینۆ . کابریوی هه تا و اچی هین و خلکی . گردۆ ته له به و ماموسیکی ، وه شاگهره کا . وه لئ ئله ماویوی فره ن ، خه ری کوو بلاو که رده ی بیر ی عیلمانیه ت و دژایه تی که رده ی نیسلا میا . نه ی به زمیشه فره نارمه تیش په ی دروست که رده ن . فرۆ جه دۆست و برادرش ، مۆ چیاریشاکه را ، و از چی به زمیه باروونه ، چونکه چنلین جاری ، نیسلا میه توندره وه کی ، هه ره شه شا چنه که رده ن . وه لئ ئال هه ر گووشش نیا چنه تاکاریاوا پله یی ، که ژنه کیشش چنه ش تور به ونه . روپوشا ژنه کیشش به تور به یۆ و اتش په .

_ تو که ویر جهوت مه که ریۆ ، ده ی ویر جه من و نیایی کناچیت که رۆ .

ماموساش به خوۆ وه لأمش داوه .
_ هیچ کاتیو و مابوو جه و اته ی راستی ته رسینه . سوکرات چونکه راستیش وات ، کوشتشا . وه لئ چونکه ئال راست بی ، یداش هه رمه نۆ ، به لام که س یادۆ نازۆرداریشه نیا ، که حوکمو سوکر اتیش که رد .

ویره گا کاتیو گیلوه یانی ، ته ماشاش که رد سه رو و کوجیه کیشلوه ، ماشینیوی به رازیلی سوور مدرانه ری . پنه ش سهیری ، چونکه نه ی کوچیی ، خه لکیوی هه ژار چنه ش مژیو ، که سشا ماشینشانی . وه لئ هیچ گووش نه لآ پنه و ، لووه یاتۆ هۆشا . ویره گا دمای ئدی ، لوا

_ بلی من نازناوم نه خه شبندی و ، تاییق نه خه شبندیئا جه هۆرامانه نی .

کابرا به کسه ر ووش دا به سه رو و قاچمه ری . ده سدش که رد به گره وای و ، زوو زووش پالاو ده سم ماچ که ری . به راستی حاله تیوی فره خراپ بی په ی من . هه رچی نامووشو که ری بیی ، ته ماشۆ من و کابرای که ری نی . جه لئ هۆشانئ ، و اچینی (ئینه چیش بوو ؟) یان چیش رووه ش دابوونه . منیش به په له ده سو کابرایم گرت و به رد م په نیوه . پاش تووزیو که میوی ئامواه سه رو ووش . چۆریو ئاویم داپنه و که میو ئارام بیۆ . دمای ئانیه نامواه سه رو هۆش ، ئینجا ده سدش که ردۆ به ده ست ماچ که رده ی و دوو عاوانای . ئی به زمه زیاتر جه سه عاتیویش پۆ شی . به هه رحل دمای سه عاتیووی ، توژیو ده ستم که رد به قسی . کابرا خه لکو ئه ندنو سیای بی ، جه کولیزۆ ئدایی به شی عه ره ی وادی . ئال و اتانیش پنه که ، بیوون جه ده ر ویشه کا ته ری قه توو نه خه شبندی . به سوودفه نامۆ منش سه رو لیستۆ نامۆ ته له به کا کولیزۆ ئدایی به شو کۆمئناسیه نی دیه یی . فره گیلابی تا ئیسه ببینشو . فره باسو خه لکو ئه ندنو سیاش په ی که ردانی ، فره مه ر قش بی ، که سه ردای باخه کونی که روونه . منیش به ئینم داپنه ، که دمای مانگیوی ته ری به رووش په ی باخه کونی . هه رفره پنه ش وه ش بی ، به کسه ر هورستۆ و ده سدش ماچ که ردانی . دماوه هه ر وازم چنه ناری ، هه ر داواو په رۆی سوژم چنه که ری . کاتیوو واتم پنه من باهه رم به په رۆ سوژی نیا ، بلوه رنه کری . نه چیش درووش چنی که روونه . ناچار ده سه ریوی چلنم پنه بی دام پنه ، فره پنه ش وه شی ، سه دجاری نا ده سه ره چلنه شه ماچ که رد . سه ره تانه نیشنوونه ، کابرا بی به برادره م ، گرووا قیو دۆروو خو لمانئ ، نه چیش من نه سحله نا . تا دمای ماویوی ، حه قیقه توو وومم په ی باس که رد .

_ من کابریوی بی نینه نا ، باهه رم به خودا و شیخی نیا . من که سیوی مارکسی لینینیئا ، فره قینیم جه نایینی بووه .

کاتیو نه ی قسیمه پنه وات ، کابرا ته مام ره نگه ش تیکشیه ، فره شلئیا . په سه و اچی سه رو که شیوی به رزیۆ فره ش ده یه ره وار .

_ توو چنی کۆمونیسته نی ، توو مشو یاکوو باوبلیرات گیریۆ ، توو که سیوی فه قیره نی ، ئله خه لکی خراپ هورشا خه لمتنی . من هیچ رازی مه یوونه په ی قساته .
کابرا به توو ره یو دهنگی به رزیوه نه ی قسا که ری نه . منیش واتم پنه

_ سووک قسی که ره ، باکه س نه زانوونه ، ئینلا پۆلیسی مه یا گیرام .

_ توو چه پۆلیسی ته روسی ، به لام جه خوای مه ته رسینه ؟ ، چه شای نه خه شبندی مه ته رسینه ؟ .

سه ره تانه نیشنوونه ، کابرا دمای ئی قسا ، ئیتر جاریوته ر ناماوه لام . منیش سه رم ره حه ت بی .

پەي سەرو قەبراش كۆببۆ . مەسئولییوی فرەي حیزبی و حکومی نامانۆ پرسەكیش ببئی. حەشامئییوی فرە جهنازەكۆ ماموساشا ، سەروشاناو ھورگرتەبی . ماموساش وەئێ حەشامتەكەي كۆتەبیوی ، بە زەردەمخەنیوی فرۆو ، بەروە قەبرەكیش لوو ، مائناوایش جە دونیای تاریکی و جە ھالەتی كەرد .

ولاتو تو ئینەن

كوردستانون لاین

بەشو دووھمی

ھە ورامانوو تە ختین، كە نامیش بئیه ئیمی ھە ورامانی سە خت خاستە را، شلیه د بۆنە و ئلە یە نامیشا نیان تە خت، سەردە مە ی پلە ختوو ختوو مئی ببە بۆ، سائین و بلبە ر وو كە مالا و ھە ورامانوو دزلی و دە رە وکی و ... مە گنروۆه.

ھە ورامانوو تە ختی بۆنە و زیارە تو پئیرشالیاری و شیوہ ژیانوو سروشتی ئاوە لاتە یە، پە ی توریستان سە رنج راکیشەن، ئە لبە ت ھە ورامانوو ژاوە رویچمان ھە ن كە بیسارانوو پلیگە لان، لیراسە شە نوو ژانوو پائنگتوو... تا سە وئناوای مە گیر وۆه.

با بە یمپوہ سە روو باسە كە و ویمان، كە باسمان باسوو وە لاتێ تۆه ئینیە ن:

الف - یە كە م روپۆه كە ھە ورامی زوانە كئی پاشانین لئ ئی وە لاتە یە، كوئیسئە ی ببە ن، پە ر جە تل و تە وە ن، داروو دە وە ن، گول و گژووگیا، چروو جئە وەر، ماروو مرۆ، پە لە وە ری جۆراوجۆری، پە پوولی رە نگلورە نگی، دارئ پیر سە مە ری پئیسە: ھە مرۆگلاوی، كوئی، رە زی، بلچی، وامی و ... ھاتی پرتاوی كە بە قر مە قرموو ئاوە كئشا، باپییری ئیمە شان، ھاندینێ كە بلاتی لئ ئی تاش وتلوو تە وە نیرە و دە ورووبە ر وو ھلئە چە مە كانە، یوگیری بئی و ویشان سە قامگیركە رانی.

ب- مۆمكنا ئاباو و ئە جدانمان جە دە سوو دوژمنئێ، ویشان حە شاردابوو یوایبئتی ئی وە لاتە یە، بە ھە ر شیوہ ی ببە بۆ، كە م كە م دە گاو شاریشا پێك ئاردینی و جە فە ر ھە نگوو شارسانئیە تی بە ھەر مە ندی ببە نی.

پ- مۆمكنا یە كە م را، چپرو سە بە و تاشیوہ، یا لئ رزاقە ینە، یلی مە رە ینە (غار) شە وو روشان داپۆسە روو، وردە وردە تە جرە بە شان گرتە بو، جە دامنە و كە

ژوورەكو نیانی كناچیشو ، دەسش كەرد بە وانای رازیوی زارۆ لا پئیش ، تا ورمش گتو پوورە . ماموسا رازەكیش پەي وانپوہ، كەچی نیئە پرسیارییوی عەجائیش جە تائیش كەرد.

_ تاتی

_ بەئی .

_ یو گۆرەن یان دووی؟

_ تەبەعن دووی ، چی مەزانی؟

_ نامزاتو بە لام حەزكەروو پرسیارپوہ تەری كەروونە .

_ دە ی بزاتو

_ خاسا ئەگەر دووی گۆرەن ، چی گردجارا مامام ملچوونە

، خوا ئون، چە گرد كەشیش گۆرەتەرا. پاسەبوونە ، مشو

یو جە نووی گۆرە بوونە.

ماموسا دەسش كەردنە ملوو كناچەكیشو ماچش كەردە.

_ من گەر مرونەش تەرسم نیا ، چونكە كناچپوہ زیرەكی پسەتووم ھەنە.

مەموسا دەمای ئی قساشە ، چراوہكیش كوشناوہو ماچوو یەكتریو شەوباشا ش چەنی كەردە .

پسە گرد شەوویی لوو ژوورە سەردەكەش و ، دەسش كەرد بە وانای كئیبو نیستە ی چیبوی تازە ی. وەختیو ژەنەكیش ئامالاش ، ھەناسیوش ھۆركیشت و واتش.

_ دە ی چی نمە ی بووسینە.

_ مشوو ئە ی محازەریی ببیسوونە .

_ نیتەر نیستە ی نەتەمامیا.

_ ژەنەکی مشوو من ، گردروا چیبوی تازە فیرو تەلەبەكام

كەروونە .

ژەنەكیش بەنچاری ژوورمكەش ئاست جیاو، ماموساش تا دبیریوہ خەریكو نیستە ی بی.

سەوای زوو بەپەلە ناتوچلش واردوو ، جانتاكەش ھورگیردوو ، پسە گرد روالوا پەي دەولمی .

كئیبوی یاوا سەروو كوچیکێ، بەرزاییوی سوور بەپەلە ئاما وەروو دەمیشەنئو ، چن كەسیوی چەكدارش چنە ببئی .

یەكسەر دەسشا كەرد بە تەقەكەردە ی ، ئو ماموسای . گردو لاشئ ماموسای بی بە وونی و ، كۆت لئ خوو و خلكو

جادهكە ی و ، جانتا و جەكیش ، گرد رەنگوو سووریشا گیرت.

دەمای چن وەختیوی خەلكو كوچیکێ ئامی بەروو ، ئینجا

زاناشا كە ماموسای ھاماساشا شە ھیدكریان.

ھە و لوو شە ھیدیبیە ماموسای ، پسە سیاوای تیژی گردو

شارینئ وە لا ببی. نیتەر ھەر كەسەو گەركش بی ، ووش

كەرو بە رەفیق و ئوسش. حەشامائیبوی فرە جە خەلكی

بلوروه، ياري يه كترينيشان دان تاراحت كارو و بارشان مل بگنؤ. هه ركه س يله ش كه رده بووه، يان نلقش كه نه بو، زه ملوه نده ش كه رديبو، يان په ي جومال كه رده ي، تفه و چنيه ي ياري يه كترينيشان دان.

جه كانگه نه، نوسليوه فره خاس نوسا قادري شوكري جه شارو و پاوه ينه، چننه خاكش دابولاه تاكلاگيوه، توه نيش وستيبلي به رووه و به پاچ و بيل و پيك و نوئل دانه دانه توه نيش وستيبلي لاه و چننه ناره قوو ميلچه ماش نكاپوره و اريبو لچش سؤلي بيه بلئي؟! چننه ته پ و توزش وارده بو؟ چننه رؤي به نانيوه ره قه و دؤي ترش ساچياؤ؟ په ي ئانه ي نايوه حه راله و زه راله ش گير بگنؤ. چننه كانگيش كه نيئلي تا خه لك تاوان ديوار و يانه كاشا به راني سه روو سه ربه نايوه كه رموو گوره شا ده س گنؤ په ي زاروله كاشان.

4- نوسليوه توه نتاش، جه پاو ديوارو و يانه كنه، كه پريوه به سي و چيرو سه يه و كه پره كينه سه روو چوكاوه نيئيره و به تفه ت ده س كه ري به توه نتاشه ي و توه ني چوارگوشي خاسي وه ش كه ري تا نوساو ديوار ي بتاوو به خاسي بنپوشا كار. نوساي توه نتاش فره و سه ليقه ش سه روو توه ن موره كاوه به كار به ري و جارو و بار توه ني په ي پله كلتي حه وشه و يانه كا تلي و به عزه وه خته ي توه نيچ په ي سه روو ره فه ي تاشي.

5- جه پاوه نه، لي كوچيه و به ينو و يانه كاشا به توه ني پله كلتي وه ش نموونيشا وه ش كه رديني و چين چين به ن كه شي كرياني، سه كوچشا به توه ني وه ش كه رده ن. ده ورووبه روو هله يشان به توه ني چينيه ن. ئه رحه وزه يچشا وه ش كه رده بو، هه ربه توه ني ديوار و حه وزيشان وه ش كه رده ن. ته نيا يانيوه كه تاومي نمونه و يله و هه وراماتيش زانمي، عه ماره توو ستو پاوه ي بيه ن. داخي داخانم نيسه نه مه نه ن و ته نيا سه روو ئيلا پره كاغه زه يه مه تاوم باسش كه رم، چونكاي ئيلانه وه شه نيسه مه شيا پيسه و مووزه ي كه لكمان چه نه بگير تايبا، پيسه و ناساري باسنتي مه نايبا په ي زارؤله كلمان زه ملوو حه مه زاشاي به به هني شه قام كيشاي، رژناشوو ناسشا وه ر چه موو خه لكينه مانؤ. نايله گه و ره دوي حه وشي توه ن فه رشيش بيني: حه وشه و به ري، ده ورو به رشه نه، به توه ني سه كوشان وه ش كه رده بي په ي نيشنته يره. چه وپه روو حه وشه كينه ده روازيوه داريني سه رنج راكيش ميملي چري په ي لي حه وشه يله و سلي. په شته و ده روازه ينه دالانه ي بي كه دوي به ري ئيلاو ئه و لاشؤ بيني و په ي يگي كه لوو په لي و يا يگي ئه سپ و هو لاخوو چيو ي ته ري. حه وشه و لي يانه كا، دبي ملو و باخه هه ناروو هه نجير و هه مروو به يه و هه نگوري و چناريره. حه وزيوه فره گه و ره دليراسه شه نه شه كه تي ميملا به ركه ري و دوي يه ري هه يوانيو و به رهه يواني نهوموو ئه وه لي و دووهه مي و سپهه مي ديه ني ملوو حه وشه

شووكوسارينه به توه ني و ديولري و وشكه كه له ك، يئي يه ك نهوميشان وه ش كه رديان. نايئي وه ره تاوگيري بيه ني. هه وراميه كي جه توه ني چ كه لكه يشان گيرته ن؟

1- وشكه كه له كيشان وه ش كه رديني جه توه ني په ي يئه باخي (كه ويل) يا يانه و هه واري (كه لار) يا په ي ديوارو و يانه و لاده گاوشاري. هه ورمي زوانه كي كه م كه م پانه تيجه يه ياويي كه نه گه ر ته ختيوه جه داروو وه زي يا تفي كه ريزوو موسته تيلي بو تاشليو ناميشا نيان (ديمه كي) و جه به يوو ره گوو ديواري توه نيئي، چن ديمه كي مه نيئيره، نا ديواره ته وه نينه، خاسته ر ويش گيرووه و ديتره ر برزو، دملته ر پلته تيجه يه ياويي كه سمه ري و خاك تيكه ل كه راني و به ناوي هه ريوه خاسه گيرانيوه و شيلانيس و گونده ليش چه نه وه ش كه راني و سه روو ره گوو ديواري، گونده لكؤ كه ران، ديواري توه ني كه ديمه كي و هه ره ش بو فره ته رخابق و بوومه له رزه كارش وه نه نمه كه رو، ديمه كي نه قشوو شناجوو نيسه يش هه ن.

ديوار شاداره را كه رده ن به داره چنار، سه روو و داريشان ته خته كو كه ردن، سه رووته ختاشان به توه ني ته ختي و باركي و ريزي پوزنانه ره، سه روو توه ناشا، به هه ره گونده ل بان كه ردن سه روو هه ريشان خلكه بان كه رده نوو، پاسارشان په ي وه ش كه رده ن، پاشيوه يانيوه شان وه ش كه رده ن په ي زيو ايشان.

2- نوسليوه توه نتاش، به تفه توو سه ليقيوه فره خاس جه ته وه ني، بتلئيره يش وه ش تاشوو ئيلا و ئه ولاو بانتليريش و له كه رده ن تاده س گيرش وه نه بووزاني و سه روو يانيوه كيشاش شونه و ويشته ره و بدش په نه تلتنتي تا تكه نه كه رو.

جارو و بار به پا بانتليرشا خولنووه و بتشان تلان. به عزه وه خته ي جه فه سلوو وه هاري يا پاييزي كه خه لك و ده گاي يا شاري سه رووبلته كلته يوگيري بيه ني، مه رجشا كه رده ن كي مه تاو و نابلتليويه و ابر كه رو؟ به عزه وه خته ي جه پاو ديوارينه پيره پيلوه دونيا ديده سه روو بانتليريوه نيشته نره و جگه ريوه ش نيان لي ده م سيگاري برالوكي و پوكه ش دان وه نه و ته ماشاو ديارگا و شاهوي يا ئاته ژگليش كه رده ن و هه ناسي سه رديش په ي عومري و به رده ي هوركيشتوو. زه ملوو زووينه جه هه ورامنه نه، وه خته ي ژه نيوه دوه گيانه بيه نه و وه ختوو زارو بيه يش يه ن، په ي ئانه يه راحت زاروش بو، و ئيشوو نازاري كه مته ر وينؤ، بتلئيره يشا سه روو بانوو مزگينه قچ كه رده تو و خه لكيش زانلشا ژه نيوه وه ختوو زاشاو زارويوه وه شله پامه نيو لي دونييوه وه شي.

3- توه نيشان جه كلنگه نه (معدن) كه نيني و به بيكوو نوئل توه ني خاسيشا وسيني لاه و خه لكوو هه ورامتي ئه وسا - دوورنيسه يه - په ي ئه يه كارو و بارشا به خاسي

چۆرته يشا داينه و ويشان په ي كارو و باخه وانئ نامده كه رده ن.

9- په ي ئانه يه ناوئ به خاسئ ته لانه ره بپروره، ته وه نه ي دريژه و قووله شان گير ئاردينه و سه روو كه له كينه نياينه شاره و پاشيوه (پلووره) شا وه ش كه ردينه و ناوئ پلووره ره پراينه ره، بئ ئنه يه بلز و له كه له كاره و كه له كي برژنوو. ناوئ پلووره ره پيسه تقئ پراينه ره ملوو ته لانه واريه و كشت و كال و باخشان ناوئ دان.

10- مانگه و چۆره ردا ئئ، باخه وانئ جه لاده گاو شاره كانه بارشان (كوچشا) كه رده نوو لواينئ په ي باخئ. جه باخه نه به توه ني يانيوه شا وه ش كه رده ن كه كه ويشان په نه واته ن (كه ويلچ) به وشكه كه له ك وه ش كريان و سه رش گيريانو و شه وي سه رشو وتينئ. لئ كه ويلي - بانووكه ويلي، جه سئوه روو دارسانينه، هامنشا دان سه روو به وه شئ و دل ته ري ژيوائئ.

ههورامان عبدالرحمان

روشنايو سه رو واژه و سياسه تي
"پوله تيك"

: روشنايو سه رو واژه و سياسه تي "پوله تيك" جار جار چيگه و چاگه واژه و سياسه تي جه شقامو كۆمهلگاكو دنيله نه پيناسو كريبو به پاو ئه نجاواو نا بارودوخيه كه كۆمهلگيكش كوتبينه. په ي نمونه ي مژنه ومئ سياسه ت پيناسه كريبو پسه "افهنئ مومكئ" يان نامئ بريو پسه "مه نتيق" ئ، يان ماچا سياسه ت يئئ فرتو فيلو پروپاگهنده، بريوتهر ملچا سياسه ت يئئ زانست، يئئ "هونه رو ده ولئئ"، يئئ زانباريوو كه عه لاقه ش ههن به دهسته و رابه را يئئ ده ولئئ په ي كارو باره كاو دلئ وه به رو ده ولئئ، وه يانئ و يئئ هئد...

به لام به هر حال مرؤفه كي به بي سياسه ت چهنئ يه كترئ كاره كاشا مه تاوا به راقه ، پوكه ي "ئهرستو" (322-384 و.ز) مرؤفه كا جه خود و يشانه به "نازه لئوي سيبئ" نامئ به رو. مه خسه دو ئهرستوئ ئنه نه كه ئينسان تاقو سرؤشتو ويش تيشله بدو باعه قل و شعوريه كه ههنش، وه مرؤف خاس باومرش ههن پا كاربه كه كه روش به هه ماهه ننگئ كه رده ي چهنئ يه كترئ دلئ سياسه تيوي هاهمه شينه به شيويوي ئه كاديمئ متنه زم، كه وله ئهرستو سياسه تي به "زانستئوي ريكوزيا" و دلئ كۆمهلگاو به شه ريه تي نئئ به رو [1]

كيوه، سه رو و ديوارو هه وشه كي روويه باخو وسائئ، وله گلاوي، مه خمه لئ، خه سه وي و له توپئ بينئ كه داخه كه م گرديپوه فؤتئاي و ئا ناسه واره كونه جه ده سمانه نه به رشي. ئئ عماره ته به شلوو ملوو خه لكئ كريبايوه. چن توه تيش به رديئا تا وه ش كريباو؟ چن كريبكري كارشاكه رده بو تاوه ش بيه بو؟ بئ ئانه يه چيمه تنو (سيمان) به كار به رانئ، ته نيا به توه ئئ و هه ره و ديمه كئ، ئاينه يه ره نهؤمه كريبايوه. چن زه ماوه ندئ ئه فسله تيش چه م په نه كه وتئيا؟ چن كه ژلئ و چه م ره شئ و بالا به رزي پاشان خشكنا بو ملوو ئا ته وه نا و هه وشيره؟ چنه به كي جوانروي، نه وسوود و تودشه و هه ورامئو لهوئيو ته خئ يان به كي كه راواو ره زاوي شاهوره وه ستيبائيره واري په ي يله و سئئ و راشان كه وتئيو لئ ناياناو جه ره شبه له كنه نه، چو پيشان گيرته بو؟ ئاكو له كي لئ هه يوانئ، چنه جاري، پال پشته و ئه منه خئئ بيه بو؟ كونه؟ كونه؟ ئاكو له كي؟ كون ئاينه و به زمه تا به زارؤله كاما نيشانده يمئ با پيريشا چه ني ژيوائئ؟ داخئ داخانم رژناشاو ناسشا پيسه و مووزيوه سه رده موو به گايه تي هه ورامئئ مانو په يملوو كه لكش چه نه گيرمئ و ته ماشاش كه رمئ. ناسشا نه وه ي تزه و ئئ ميلله ته به زانو ويه رده و با پيرائيش چه ني بيه ن؟

6- هه ورامان زه مين و زاروو كشت و كائيش كه مته ر بيه ن، په وچئ فره ته ر روه ش نيائنه باخه وانئ. جارووبار به توه ئئ كه له كه شان وه ش كه ردينه (ديواري وشكه كه له ك) و به كوئئ خاكشا كه رده ن په شته و كه له كي و پاشيوه ته لائيشا وه ش كه ردينئ و باخه هه ناروو هه نجير و مروو ساوي و هه نگووري و چنار و ... هه لوچيشا نيائينه ره.

7- په ي ئانه يه جه سه رچه مه و هانه كانه ناوئ بياونائئ به ته لانه و بلخه كان به توه ئئ چوشان وه ش كه ردينه و پاسه ناوياري باخه كاشا كه رده ن. چو يوه پيسه و؛ چومه ري، چومارفته، چوگولانه و چو پشته ئ، ... گردساله ئ بيوه، چومالشان كه رده ن.

8- چو (چوگه) ناوه كاو هه ورامئئ جه سبه روو دره خته كاره، بيه ردينه و قرمه قرموو لوه و چومه ري ژه نوويباش مه سكه رده ن. قه راخوو چوئنه، توه نه ئ ته خته و ريكوويپكه شان نيائنه ره و قبيله نماشان په ئ وه ش كه ردينه و سه رو ئاوه و چو كينه، سه كوئ وردئ توه نئيشا وه ش كه رده نوو چير پاشان وه ش كه رده ن په يش و سه روو سه كوئنه تيش تئبئيره و ده سوو بيشان گيرته ن و جه سه يه و دره خئينه روويه قبيله نماشان وه ئينه و پاشيوه سوچده شان ئه و جزوور به رده ن. پاشيوه، وه هاروو هامنوو سه ره تاو پليزي پاشان وسه ن لئ چومه ريو دماو ده سوو بيمئ، په نج فه رزه و نمايشا كه رده ن. پتوه ئئ و له نشان (ته ختلجيه يان ته وه ن نما) جارووبار، جه فه سلوو هامينه، دما و نئوو دوئوه سه رو ئنه ختلجيوه،

گریدیە بریاروی

[2].
 ئاوهخته کریو به پاو ئی پیناسیه چوار خلی وزیا روه:
 1) سیاست کاریوی دهسهجهمیا. 2) پهیلوی جیا جی،
 بریاری گردی به وجودملو، چونکه نهگەر گردیما
 پهیلویما یوبا دینتر پیویستما به سیلسهتی نهبی. 3) گتوگو
 کردهی، تا زهمینه وشکریو پهی پهیلوا جیا جیاکا. 4)
 بریاره سیاسیهکی با به، بریاری سیاسیدهسهلاتداری.

سیاست به زوانی ئەکادیمیانه
 دلی زانستو سیاسهتیغه فره دانشمندی باسشا کردهنو
 لیکولینهوشا کردهن تاپیناسیوهی زانستینی پهی سیاسهتی
 بیزاوه که شاملو گردو بوارهکلیو. جه گردی ناشناتەر که
 فره جاری دانشمنداتری نامی ئاوردهن دلی نویستهکشانه
 و کردهنشا سهراوهی زانستی ئانچ پرؤفیسوریوی
 سویدیا که پیناسهو سیاسهتیش کردهن بهییری
 بهشیوه. Lundquist Lennart

سیاست پیک نامان جه بهری عناسرائی عونسری
 همرجاریو "لوندکفیت" بینوشا به بریو جه یاگه
 گشتیهکاوه، پسو، بهلهدیگا، ریکخراومکا، دهولتهی وه
 همرپاسه جهنی جیهانی. لوندکفیت ماچو سیاست بریتیا
 جه

(رفتاری، ئەفکاری وه جه مونهسهستی) ئی بهره تخمه
 لکهریننی به یاگه گشتیهکاوه، نا یاگی که کارویارو
 مردمی بهرا روه پهی نمونهی: دهولت ویش، کومونهکی
 (بهلهدیگی)، ریکخراوهکی، وهههرپسه ریکخراوه
 جیهانیهکی. همرچیویو که ئینیشا گرتهمنه گهردهن وه
 روهروشا بووه و مهسولیهتتاههن سرش وه
 همرچیویوچ که ناراستهشاکریو جه لایهنو تاکو کومملگایو
 یان جه لایهنو گردیو (گشتی) سهروناسنو جیهانی و دهولتهی
 و چیرودهولتیو، پهنهشماچا سیاست. (ئینه پیناسیوهی
 مونهسهساتیه بی).

لوندکفیت ئیدامه مدو به قسهکاشو سهرو ههمان پیناسیهی
 بهلام ئی جاره بهره تخمهکهی لکوتو یاگیوتهرهه،
 ئاد ماچو: رفتارو، فکرو، مونهسهسات عیلاقهمندینی به
 دابهشکردهو بههادهسهلاتیهکا که ترختی کریا پهی
 کومملگای (مهخسد جه باهاکا ئانهه که، گرد بههینوه که
 گرد نهکتهریوو دلی کومملگای بنرخنوش). ئی بهها
 مروقیی کریو بریارویه یاسلیهپوو که گردکس ملتزم
 پؤشو. وکریویچ جه شکلو یاسیویهنه بوو مردم گرد
 پهنهش بلوران، یئی ئەندامهکی کومملگای حالیشانه که
 مشیوم نا بههیا قبول کهر او ملکهچیشبا که دهسهلات
 دابهشیشا
 کهر. ئیجراکهردهو ئی دابهشکردهو بههادهسهلاتیا

پهی ئینهیه چی ههراوبهزمو فهلسهفهیه نهجتماوو
 ،ههرپاسه وهروپهیماکچیوروشتهر بوو تاومی یاگیو به
 بریو نمونیوه دهسکهرمی به دیراسهکهردهو واژهو
 "سیاسهتی" ههتا تاومی رسمییو جوان و رهنگین دلی
 زهینمله چهسپوو. ئیمه تاومی کوکیبیمی سهرو بریو جه
 کرا که کریننی دلی دنیاو سیاسهتینه ههتا دهرهتانیوما پهی
 کریوو وه کیشاما پهی سهرهتییو که یاونومانه سیاست
 رهنگو بوش چهئینا، مهسهلهن: وهختیو سهروگو
 نههریکای چهنی کونگریدی دهسکهرا به گتوگو سهرو
 بودجهو دهولتی، دهی ئینه ههر جهویشنه کاریوی سیاسیا،
 یان وهختیو شینشینیکی جارو سهربهخویشدا که نادلی
 ولهستی نیهنی به روسیلو "سهربهخویی" جه سالمو
 1991 ی ئینهچه دیسان کاریوی سیاسیی، یان نا وهخته
 ریکخراوو تیودهولتهی پهی پاراسته و ژینگه و جیهانی "پیس
 گرین" گهمیوش (باخیره) کیاست پهی نا یاگی که دهولتهو
 فرهنسلی بؤمباو نئومهکیش تاقیکهریوه دهی ئینهچه
 دیسان بهرخدیوی سیاسیی، چینیشا فره ناشکراتەر
 وهختیو مهردمو کوردی داواو سهربهخویی کهر،

شکهش نینهه چهه که کورد ئینا پرؤسیوی سیاسیهنه.
 پیا تقو قاچو که نا نمونی سهرو وسنیماروه جهوهههری
 سیاسیشبهناشکراییی دلینروشنا وه ههرپاسه شکلیوی
 سیاسی مدا دهسو. بهلام سیلسهت بریو حودیوش ههنی پسه
 نا نموناو سهریه روشنی نیهنی و مهپیویا پهی نمونهی:
 نهگەر دهولتهیو دهولتهیوتەر داگیرکهر پیا برساریوهش
 پهی مهیو وهرو که ئایا وهولتهی داگیرکهر خهریکو سیاسهتیا
 پی کاریشه یان تنههاگهرهکشا جندگ کهر و؟ نهشیی چیویو
 پسه سیلسهتی روهش دینیی نهگەر سهراوه سهروشنهکی
 بیدودی بیینی دلی نا دهولتهانه؟ ئایا سیاسهتهکه دهسهلاتو
 دهولتهی تقو پاریزونو بڑوشو؟ یان کریو وایچی که
 سیاست تقو دلی ختهوادهی و دلی دایشگیلیو دلی
 سهمینارمکایچه... هنت

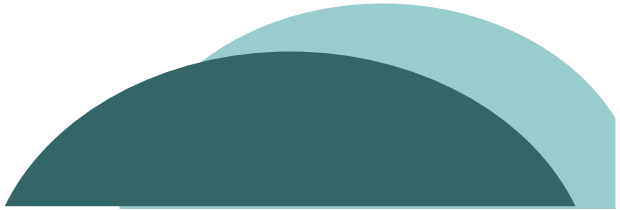
یهک پیناسیهی جهوهههری سیاسهتی که چهنی گرد بواریوی
 ریکگو مهحالا و نهکریان، بهلام پسه سهرو باسما کهر
 کریو که فره جاری ئینسهکی پهی ویشا بریو پیناسیشا
 کهردینی به پاو نا بلرودوخیه که کومملگاکهشا کۆتهشهنه.
 بهلام جه نهسلنه سیاست مستهلجیوا چهنی فاریای
 بهکارناوردهی بواره جیاگیلوه یاگی ویشکهرهوه.
 چیههه! مومکینا کریو فورمیلیوما دهسگو که خاستهروبو
 پهی ئانهیه چهمیما روشیکهروه ههتا تاومی پهنهش
 بلمینه دلی پیناسیوی. ئینهچه کهر و ئانهیه که : سیاست نا
 کارهه که گروپیو یان چن گروپی به سهبهه تهلاشیوی که
 روهههکهر پهی یوگرتهی پهیلوا جیا جیاکا و ئەندامهکاو
 نا گروپا ههتا یاوا به بریارویه گردیهی ملتزمیه که نا
 بریاری داواو مسلههتی گردی کهر، مهسهلهن : پسه
 گتوگو بریو حیزبا جه پههلمانیوهنه سهرو مهسهلیوی که
 ههریو چی حیزبا پهیلوی جیشا ههنی، دهرنایچه بوو به

ههرياسه دابهشكهردهو به هادهسه لاتيهكا بازنيوي گولانهتهر بهينشانه ياكيفؤ راو ويش كهردينؤ. كهواته كهرو نانويه كه بازنهو دابهشكهردهو هيزو بههاكا چهنئ كارو يلكه گرديهكا ههردوي پيوه به كار ناوردو دهسه لاتيشا پيكناوردهن. جا ئئ يهره بازنه كه ئئ توخمئ سياسهتيشا دلينه بهدي كريا(دابهشكهردهو بههاكا و كارو يلكه گشتيهكا و ئيجراكهردو دهسه لاتئ) كه لونديكفيسئ لكهدينئ به يهره عونسوره نهگورهكاوه(فكر، رفتار وه مونهسهسات) دلي كؤمئلگاينه بالشا كيشتهن سهر و بهكتريهره به شيويوي جيا جيا، پانتليهكي كاميشا گه ورتهر بو يان گولانهتهر ئانه ئيتر گنو سهر و نانويه سياسهت مه دار گهره كشا چ جوره دولهتيو ديرسه كهرو ليكؤلينه وه كهيش

سهر و كام دولهتيو جيهئي كهرو. كهواته جه کوتانه تاومي واچميكه گرد سياسهت زانوي بهريز مشيوم ومختيو ليكؤلينهوي سيلسي كهرو سهر و دولهتيوي جه بواره جيا جياكانه مشيوم وئئ گرد چيوويينه بزاتو رفتارو نا مونهسهسا كه فيكروي پالشا پوهمنيو كه دلي كؤمئلگاينه رهنگه مداوه به شيويوي ريباليزيانه وزوشاره وه مشهخهسيشا كهرو، تا پيش بهرگنو دهسه لاتو نا دولهتيه چهنئ بههاكا دابهشي كهرو ملو مهردميهره. ئيتر چيگنه چيووتهرما پهي بهرگو كه مهردم نايا تا كوگه ياوان به مافهرو واكاش، پؤكهئ من ماچو ههتا مهردم زياتر به مافهكاش يقو مافه مروقيهكي زيتهر ئيجريكريا دادپهروهرئ دلي نا دولهتيهينه دهره جهش فره به رزتهر، بهواتيوتهر ههتا مقو مروقي دلي دولهتيويهينه زياتر جه تروقيهينه بوو ناستو ديموكراتيچ چا دولهتيهينه بهرزتهر. بهلام بهداخهوه جه دولهته نيموكراتهكاو ناروينه نهگهر تهمشهو بريو ياكه كهرمئ بهنهيني مروقيهكي تهنها چيوويشا نهبو مافا. زيندانهكيشا به شيويوي نامرؤقانه نهشكهنجه كريا، به بي ياسا مهحكهمه كريا. قسهكام چيه كوشنوهره پانهيه كه پيناسهو سياسهتي تا نيسه به شيويوي مولهق پهي كهسي نهكربلين، پؤكهئ پسه دانشمهندي نهمريكئ (دويگت والئ) 1975 ملچو ومختيو باس جه سياسهتي كهرمئ مشيوم بسو: دولهت، دهزگاكئ دولهتي، كؤمئلگا، دهسه لات، هيزئ كهرمئ تاچهميما جه پينلسهو سياسهتي روشنيباوه بهلام من نهجوم سياسهت زيد چا عونسورا كه سهرؤ باسما كهردئ مشيوم يهرئ مسئلهحي گؤرتهريش لكايؤ، ناليچئ ئينيني 1) مافه مروقيهكي 2) ديموكرلي وه 3) ئيديولوجئ. چون وينمي روزانه سياسهت پئ يهره توخمهنه رهدبوو.

كروي بهشيويوي شهخسي روهبو مهسهلهن جه لايهنو ريكخرلوه نابوريه مؤنؤيؤليهكاوه يان مونهسهسه مهدهنيه حاكمهكلوه، بهلام جه كؤمئلگيوي رفاهيهينه نورمل دولهت وه لامو گرد چيووي مدووه چون مهسوليهتش ههميشه گرتهن نهستؤ. ئئ پيناسيشا عدهتهن فرهتهر ههرمانهش پهنه كروي). لونديكفيست جه کوتانه باس سهر و نا يهره عونسورا سهره كهرو كهباسماكهردئ كه چهنئ عيلاقهشا ههن به ئيجراكهردو دهسه لاتئ. يئئ سياسهتي دلي دهسه لاتيهينه وينو. جه مهسولئ نههياوئ دهسه لاتيهينه و مانا پلو پوره كيشهنه نانويه هورچنئ كه بهپاو چ دهسه لاتئويا سيفهتيو يان كاراكتريو دروسبو جه پهيوهندي بعنو نهكتهرئ / دهسه لاتدرئ و دهروويهره كهيش. ههر نهكتهر يقو كؤمئلگاي تهسيريوش بوو سهر و دؤروويهره كهيش دهيتر ئانه دهسه لاتئ ههن. كهواته ئئ باسما سهر و دهسه لاتئ كهرو نانويه كه دهسه لات پيديويا كه دلي گرد پيكتهتيوي كؤمئلگاينه ههن جه بواره جيا جياكانه، مهسهلن: دلي دهزگاو دولهتيهينه، سهر و كاريؤ، خانوادنه، دلي جهموه رفيقانه هئد... بهلام پرسيارهكيما ئانينه كه سياسهت مشيوم چئ دلي ئئ گرد يلكه گردبانه (گشتينه) بوو و ويش بهروزو؟ تاومي واچمئ دهسه لات ويش بهروزو پسهو كؤنترؤلكهردئ، پسهو پيشهرويكهردئ، پسهو ريكوزتهئ، پسهو تننو تيؤئ، پسهو يوگرتهئ پهيلوايه جيا جياكا هئد... ومختيو دهسه لات ههرمانهو سيلسهتي كهرو خهتيوهي جيا بعنو تاكيهنهو "پريفات" وه گرديهنه "گشتينه" قشيش سهر كروي. جه پراكتيكهنه سياسهتزان (نلي كه علوم سياسه وانا) فره كهم ليكؤلينهوه سهر و دهسه لاتئ دلي بهشي يكهميهينه مهخسهدم "پريفات" هه كهرا، چينه مهخسهديچما جه پريفاتي يان "شهخي" ريكوزيوي شهخسيچا، خو نهگهر به دايرتكت تيكلئ پروسوي سيلسي نهيا، مهسهلهن پسهو پارته سياسيهكا يان گروه مهسهلههتيهكي.

جه وهختيهونه كه گهرهكلنه ياكه گرديهكا "مهخسهما جه ياكه گرديهكا، چا ياكته كه كارو بارو مهردمي بهرا راه" جيا كهرمئ دلي دولهتيهينه جه كؤمئلگاؤ، ئئ قسي دانشمهنديه (ويهر ماکس) كه سهر و تاريفو دولهتي كهردينهش ويش بهروزو: كه دولهت (ههلبهته جه وهختو ويهرينه مهخسهدش جه دولهتي بهلهديهكيني، كومونهكي) مقئ مولهق "مونيؤول" ش ههن كؤمئلگانه جه ئيجراكهردو هيزيوي فيزيكي كه شهر عيقدارا. چا توخمانه كه سياسهتشا پيكناردهن و سهرؤ بسما كهردئ، نهگهر كهرميش به شيويوي هيلكاري كه ويش جه يهرئ بازانه وينو وه كه بالشا كيشتهن سهر و كؤمئلگيهره تهماشه كهرمئ نا بازنهشا كه(بهكار ئردهئ دهسه لاتيش) دلينه نويسيان پانتايوي فرهتهرش گرتهنهره، وه ههرياسه(كاروبارو ياكه گشتيهكا) كه بازنهئ دوخواو بازنهو دهسه لاتيش بريهن پانتايوي كهمهترش داكير كهردن، وه

Hawraman Journal

Hawraman

Number 11, 2008

www.hawramannet.tk
[Email: assobyari@yahoo.com](mailto:assobyari@yahoo.com)

